

Od bajke do lutkarske predstave

Batušić, Lora

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:099062>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-19**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Lora Batušić

OD BAJKE DO LUTKARSKE PREDSTAVE

Završni rad

Pula, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LORA BATUŠIĆ

OD BAJKE DO LUTKARSKE PREDSTAVE

Završni rad

JMBAG: 0303050405, redovita studentica

Studijski smjer: Preddiplomski stručni studij predškolskog odgoja

Predmet: Lutkarstvo i scenska kultura

Umjetničko područje: 7. Umjetničko područje

Umjetničko polje: 7.01 Kazališna umjetnost

Umjetnička grana: 7.01.05 Lutkarstvo

Mentor: Breza Žižović, mag. art. paed., pred.

Pula, 2017.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Lora Batušić, kandidatkinja za prvostupnicu predškolskog odgoja, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da i koji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica : _____

U Puli, 20. rujna 2017. godine

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, Lora Batušić, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „ Od bajke do lutkarske predstave ” koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst, trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

Potpis _____

U Puli, 20. rujna 2017. godine

SADRŽAJ :

1. UVOD	6
2. BAJKA.....	8
2.1 Kako odabrati kvalitetnu bajku.....	9
2.2 Što želimo postići bajkom ?.....	9
2.3 Bajka u vrtiću.....	10
3. LUTKARSTVO I LUTKA.....	13
3.1 Lutkarski tekst i dramaturgija	13
3.2 Scenski govor lutke	14
3.4 Scenografija.....	15
3.5 Glazba u lutkarskom kazalištu.....	16
3.6 Povezanost vrtićkog i predškolskog djeteta s lutkarstvom.....	17
4. KAZALIŠTE SJENA.....	19
4.1 Lutke sjene	20
4.2 Zašto odabrati kazalište sjena ?.....	21
5. AKTIVNOSTI U VRTIĆU – PREDSTAVE „ PEPELJUGA ” i „JEŽEVA KUĆICA”	22
5.1 praktični A dio – 1. priprema	23
5.2 praktični B dio – 2. priprema	33
6. ZAKLJUČAK	41
LITERATURA	43
SAŽETAK.....	46
SUMMARY	47

1.UVOD

Djeca su najmaštovitija bića na svijetu i rijetko koja odrasla osoba može biti toliko maštovita koliko i dijete, a ako i je toliko maštovita to znači da je ona u sebi još uvijek jednim dijelom dijete. Uvijek se treba naglašavati važnost mašte jer je ona dio svake dječje igre, dječjih snova i ono što je i najbitnije, mašta čini djecu sretnima. Zbog toga nikada ne smijemo djecu sputavati, ograničavati u maštanju već prepoznati njezinu vrijednost i poticati je.

Bajka je sama po sebi jedno od najmaštovitijih književnih vrsta, zbog toga i je toliko voljena među djecom. Bajke pružaju bezbroj mogućnosti. Njihov svijet nema granica. One nas mogu odvesti u daleke prašume gdje životinje mogu pričati, u čarobne dvorce gdje plešu vile ili na putovanja svijetom. Osim što nas uče što je dobro, a što zlo, odličan su poticaj za kreativni rad i stvaranje dječjih lutkarskih predstava .

Lutka je vrlo bliska djetetu, služi mu kao igračka u igri, ali i kao predmet za glumu. Ona može utjeloviti bilo koji omiljeni dječji lik iz bajke. Zbog mnogobrojnih mogućnosti preobrazbi idealna je za stvaranje likova iz bajki. Gotovo sva djeca vole lutkarske predstave, uzbuđenje i iznenađenja koja one donose, a kad spojimo bajke i lutkarske predstave, sigurno je da će djeca uživati. Ako još omogućimo djeci da sama sudjeluju u stvaranju predstave, ponudit ćemo im još više mogućnosti za učenje. Stvarajući predstavu djeca će razvijati svoju kreativnost ,obogaćivati rječnik, surađivati s vršnjacima, izražavati svoje emocije itd. Temu završnog rada sam odabrale zbog zanimanja za glumu i kazalište. Smatram da su lutkarstvo i djeca vrlo povezani i da je važno da se odgojitelji educiraju o ovoj temi, također vrlo je važno poznavanje književnosti, a tu su bajke koje su odličan temelj za stvaranje dječjih lutkarskih predstava. Za aktivnosti u vrtiću odabrala sam dvije bajke, Pepeljugu i Ježevu kućicu. Pepeljugu sam odabrala jer mi je omiljena bajka iz djetinjstva. Mislim da nosi vrlo snažnu poruku, kako skromnost, dobrotu i ljubav uvijek na kraju pobjeđuju. Ježevu kućicu odabrala sam zbog životinjskih likova koje djeca uvijek vole. Obje bajke su čitane i izvođene kao predstave već generacijama, što je dokaz njihove kvalitete i velike popularnosti. Djeci sam odlučila približiti kazalište sjena, zbog posebnih efekata koje donosi i jer je vrlo jednostavno izraditi lutke za ovu vrstu predstava.

Predmet istraživanja ovog završnog rada je na koji način povezati bajku i lutkarsku predstavu dok je cilj stvaranje lutaka i predstava na temelju bajki „Pepeljuga” i „Ježeva kućica“. Teza je da je bajka odlična podloga za stvaranje lutkarske predstave zbog maštovitog svijeta koji pruža djeci i kojeg ona vole te na taj način mnogo i lakše uče o moralnim vrijednostima, književnosti, kazališnoj umjetnosti, kreativnosti i stvaralaštvu.

Korištene su empirijska i teorijska metoda istraživanja. Empirijska metoda se temelji na iskustvu odnosno promatranju djece, dok je u teorijskom dijelu objašnjena bajka, lutkarsko kazalište, kazalište sjena i sveukupna važnost svega navedenog za dijete.

2. BAJKA

„Književnost za djecu kao posebna vrsta nacionalne književnosti, razgranata i bogata književnost koja ima svoje norme, svoju tematiku i svoje čitaoce, danas je stvarnost koju mnogi prešućuju ali je nitko ne može nijekati.“ (Crnković, 1971: 5)

Bajku možemo definirati kao književnu vrstu u kojoj likovi poprimaju neke osobine koje nisu karakteristične za njih u stvarnom životu. Tako u „Ježevoj kućici“ životinje pričaju i posjeduju kuću, a u „Pepeljugi“ ptice donose poklone, također postoji još mnogo primjera nadnaravnih moći likova iz bajki. U ovoj književnoj vrsti isprepliće se čudnovato i stvarno na način da čudnovato djeluje potpuno normalno. Likovi su polarizirani, dijele se na dobre i zle, dobri su često i fizički lijepi dok su zli ružni. Kao temelj za nastanak bajke piscima su često služile usmene narodne pripovijetke koje bi oni onda samo doradili. Neki od najpoznatijih pisaca bajki su braća Grimm, Hans Christian Andersen, Oscar Wilde i u Hrvatskoj Ivana Brlić – Mažuranić.

Djeca su po prirodi vrlo maštovita bića stoga ne čudi da jako vole bajke i svijet mašte koji ona donosi. Osim što bajke donose brojna iznenađenja, pobuđuju dječju znatiželju, kreativnost, proširuju rječnik, često na kraju donose i neku važnu pouku, tako osim u obrazovne svrhe služe i u odgojne. Zbog svega navedenog bajke služe kao idealna podloga za lutkarske predstave, a sama pojava lutke (pogotovo ako ona predstavlja nekog negativca) može se činiti manje strašna nego da njezinu ulogu glumi glumac.

Bitno je znati da kada se neka bajka „uzima“ za lutkarsku predstavu, vrlo vjerojatno ćemo neke dijelove trebati izmijeniti. Što znači da ćemo preraditi tekst tako da bude jednostavniji, da lutke nemaju preduge monologe i dijaloge, neki dijelovi bajke mogu se izbaciti iz predstave jer ih je teško uprizoriti ili bi predugo trajalo s obzirom na dječju pažnju. Također, neke bajke imaju previše slikovite prizore koje možemo izbaciti iz predstave. Uzimajući sve u obzir, odgojitelj treba dobro proučiti bajku, analizirati likove, vrijeme i mjesto radnje, govor kojim se služe likovi te zvukove iz bajke kako bi sve navedeno mogao što bolje i primjerenije prikazati u dječjoj lutkarskoj predstavi.

2.1 Kako odabrati kvalitetnu bajku

Prvenstveno pozornost treba obratiti na sadržaj. Prilikom odabira bajke trebamo analizirati poruku koju donosi bajka, da li ona završava sretno (dječje bajke trebaju imati sretan završetak kako ne bi djeci donijele tugu i tjeskobu), da li su pisane razumljivim govorom i da su jednostavnije, bez previše kompliciranih događaja koje mogu zbuniti djecu. Također, vrlo je bitno da uzmemo u obzir dječje želje, ideje i zainteresiranost za neku bajku. Osim klasičnih djela, na izbor imamo i Disneyeve bajke za koje možemo reći da su uljepšana verzija, te i njih možemo ponuditi djeci. „ *Sustav estetskog odgoja i obrazovanja odnosno jezičnih i umjetničkih sadržaja čini jezično – umjetničko odgojno – obrazovno područje. Ono obuhvaća ove jezike : verbalni (književni), scenski, likovni, glazbeni, filmski i plesni jezik.* ” (Jakubin, 1990:8). Kad biramo bajku, važno je da se razmišlja i o estetskom odgoju jer je on vrlo važan za dječju budućnost.

2.2 Što želimo postići bajkom ?

„Bajke pridonose djetetovom cjelokupnom razvoju (socijalnom, intelektualnom, emocionalnom, moralnom i estetskom)”. Potiče se :

- *„razvoj percepcije, pažnje, koncentracije, pamćenja, sposobnosti zaključivanja kritičkog mišljenja, mašte, motivacije za pričanje i pisano izražavanje”*
- *„unapređuje djetetovu sposobnost slušanja”*
- *„potiče prepoznavanje i razumijevanje svojih i tuđih osjećaja”*
- *„pomaže u stvaranju posebne emocionalne veze između djeteta i odraslog”*
- *„potiče kreativno mišljenje”*
- *„pridonosi motivaciji za samostalno čitanje i uživanje u čitanju i knjizi, pomaže djetetu da zavoli knjige”*
- *„omogućuje djetetu stjecanje znanja informacija, bogati se rječnik i razvijaju djetetovi raznoliki interesi”*

- „izgrađuje kriterije za prepoznavanje kvalitetne literature (estetski odgoj)”

(Sanja Pavić, DV Cekin, <http://www.roditelji.hr/jaslice/razvoj/citati-ili-pricati-bajke-ili-oboje/>, Preuzeto: 25. 08. 2017.)

2.3 Bajka u vrtiću

„Što znači misliti „izvan okvira” ? Kako misliti drugačije ? Mogu li zatvoriti oči i prepustiti djeci me vode, a kada ih otvorim, vidjeti svijet očima djeteta ?” (Slunjski E., 2015 : 148 str.)

Osim što odgojiteljica može odabrati bajku i po njoj napraviti predstavu, postoje još brojne mogućnosti :

- Djeca biraju bajku

Odgojiteljica može djeci pročitati razne bajke te djeca odaberu koja im se najviše svidjela i po njoj naprave svoju predstavu, također sami naprave svoju scenu, odaberu glazbu, glas koji će dati svojoj lutki itd. Može se odabrati i jedna bajka koja je prigodna za neki blagdan te se ona izvesti u obliku predstave pred roditeljima.

- Jedno dijete jedna bajka

Svako dijete može izabrati bajku i lika koju mu se najviše sviđa. Zatim s odgojiteljicom osmisle radnju svoje bajke i predstavu. Predstava će biti bogata likovima, jedinstvena i svako dijete će imati ulogu koju je najviše željelo.

- Pisanje vlastite bajke pa zatim smišljanje predstave

U suradnju s odgojiteljicom, djeca smišljaju svoje bajke, crtaju scene te zatim zajedno izrađuju svoju knjigu sa bajkama. Odabiru omiljenu, izrađuju scenu, odabiru vrstu lutki koje će izrađivati itd.

- Radionica sa roditeljima i djecom

Svako dijete odabere najdražeg lika iz neke bajke i zajedno sa svojim roditeljima i odgojiteljicom izrađuje lutku te ih animiraju. U ovakvim radionicama jača se suradnja između odgojitelja i roditelja, te se djeca i roditelji još više povezuju.

Slika 1: Odgojiteljica pomoću lutke priča priču

Izvor : <http://media.sumskabajka.rs/2016/06/sumskaBajkaRakovica.jpg>

(Preuzeto: 12. 9. 2017.)

Mogućnosti uporabe bajke u vrtiću su brojne, osim ranije navedenog, bajke uvijek možemo prilagoditi ovisno o uzrastu djece s kojom radimo. Djeca mogu biti glumci i odglumiti dijelove bajki, mogu sami izrađivati kostime za svoju predstavu, odgojiteljica može organizirati izlete u dvorce, sela koja su slična onima iz dječje omiljene bajke. Pomoću bajke uče se moralne vrijednosti. Slike likova možemo upotrebljavati u učenju matematike te nam bajke mogu poslužiti kao inspiracija u osmišljanju svoje pjesmice.

Bajka nam mnogo toga daje, a na odgojiteljima je da prepoznaju njezine vrijednosti te da ih iskoriste na najbolji mogući način. Odgojiteljica nikada ne smije nametati svoje ideje već treba samo davati savjete, tako ne sputava dječju maštu i kreativnost.

Uvijek treba hvaliti dječji rad te se pobrinuti da okruženje bude poticajno, bogato različitim materijalima i sredstvima. *„Dakle, odgoj kreativnosti ne proizlazi iz programa, iz likovnog sadržaja ili motiva, koliko iz PRISTUPA problemu, svjesne želje i namjere da se u svemu postigne otvorenost svijesti za nove mogućnosti, drugačija rješenja i spremnost za odbacivanje poznatih putova za ulaženje u istraživačke avanture.”* (Grgurić, Jakubin, 1996: 98)

3. LUTKARSTVO I LUTKA

Lutkarstvo je dio kazališne umjetnosti u kojoj lutkari oživljavaju lutke. Najčešće su sakriveni, ali mogu biti i vidljivi. Ovaj dio umjetnosti povezuje mnoge elemente kao što su doživljaj pokreta, likovni, glazbeni, plesni izraz itd. Omogućava nam iskazivanje mašte na sve moguće načine. *„Češće kod djece nego kod odraslih susrećemo tzv. eidetičare, osobe koje izvanredno „živo” i precizno doživljavaju slike prije percipiranih objekata. Iako ima doživljaj kao da upravo „vidi” objekt, „eidetičar” zna da se objekt ne nalazi ispred njega.”* (Andrilović, Čudina, 1990: 42)

Općenito lutke možemo podijeliti na: igračke, umjetničke tvorevine i scenske rekvizite. Djeca su najviše okružena lutkama u obliku igračaka koje „oživljavaju” na sebi svojstven način oponašajući ljude iz svoje okoline. Pomoću scenskih lutki djeci možemo pobliže objasniti neku priču, važno je da lutki damo karakter, glas, određene pokrete koji će je oživjeti. Ako smo uz sve navedeno i odličan animator, djeca će svakako uživati u našoj izvedbi i još će bolje shvatiti bajku nego da je samo pročitamo. Lutka nas ni u čemu ne ograničava, ona može letjeti, mijenjati boju glasa, imati čarobne moći te je stoga vrlo zanimljiva za animaciju.

„Pri izradi lutke umjetnik, tj. Kreator, zamišlja lutku u određenoj dramskoj situaciji kako bi zadovoljio likovnu kvalitetu, estetsku vrijednost i funkcionalnost. Bitno je napomenuti da lutka ne treba biti vjerna preslika živog lika kojeg predočava Simbolika, kao jedno od stilskih sredstava lutkarskog jezika, napose je važna za lutku koju izrađujemo s djecom te kojom se koristimo u scenskoj igri ili nastavi.” (Fardon, 2004: 14)

Izgledom lutke i njezinom osobnošću želimo kod djece izazvati određene emocije. Učimo ih o dobru i zlu, sreći i tuzi te o mnogim drugim emocijama i imamo sposobnost potaknuti katarzu.

3.1 Lutkarski tekst i dramaturgija

Za razliku od lutkarskih predstava za odrasle koje mogu imati nešto više teksta, kod dječjih lutkarskih predstava se preporuča da imaju manje teksta, prvenstveno zbog koncentracije djece predškolske dobi. Također, djeca vole dinamiku, kretanje i stalnu

izmjenu događaja. Lutka je sama po sebi vrlo slikovita te se pomoću svojih pokreta može vrlo dobro izraziti, a kada bi morala nešto dugo govoriti postala bi monotona.

„Lutkarski tekst namijenjen djeci mora ispunjavati i neke osnovne zahtjeve, tj. mora biti didaktički nenametljiv, psihološki uvjerljiv, razbijati okvire standardne tematike, donositi nove, maštovite svjetove, biti poetičan, ritmički raznolik itd.” (Pokrivka, 1985:16)

Događaji u predstavi bi se trebali odvijati logičkim redoslijedom jer tako dijete može najlakše shvatiti radnju. U jednom prizoru ne bi se trebalo odvijati više događaja odjednom jer to može biti zbunjujuće za dijete. Jasnoća i jednostavnost su vrlo bitni faktori u dječjoj predstavi.

3.2 Scenski govor lutke

Lutka zbog svog izgleda ne može imati tipičan ljudski glas. Njezin izgled i osobine određuju i njezin glas. Tako npr. leptir ima nježan glas, vuk dubok i promukao, ptica cvrkutav, plahi lik će imati tihi glas, itd.

Lutkar treba paziti da glasom ne karikira previše jer će onda govor djelovati previše umjetno i slabije razumljivo. Treba se paziti i na tempo, na dinamiku glasa te na naglaske (zvučati što prirodnije).

Kako bi govor lutke zvučao što uvjerljivije potrebno je što više vježbati i uživjeti se u ulogu. Prilikom animacije lutke, tekst treba biti naučen napamet i lutkar treba stalno gledati u lutku.

3.3 Animacija lutke

„Riječ animirati dolazi od latinske riječi animae, što znači duša. Dakle, animirati lutku znači oživiti je, udahnuti joj život.” (Vukonič – Žunić, Delaš, 2006: 37) Poželjno je da lutkar prvo promatra lutku, njezin izgled, da si zamišlja kakav glas ima i kako bi se kretala u određenim situacijama te da je zatim animira. Za vrijeme cijele animacije lutkarov pogled treba biti usmjeren prema lutki.

Uz sve navedeno treba se paziti na ljepotu jezika, duljinu dijaloga i monologa, trajanje napetih situacija, iznenađenja, a poželjno je da lutka komunicira s djecom jer to čini predstavu još zanimljivijom.

3.4 Scenografija

Scena i lutka su međusobno povezane, one se upotpunjuju i ako je potrebno neki dijelovi scene se mogu pomicati. Iako u vrtiću nemamo uvjete kao u lutkarskom kazalištu, uvijek možemo iskoristiti raspoloživa sredstva kao što su stolovi, stolice i igračke. Prije nego što počnemo izrađivati scenografiju, možemo zamoliti djecu da nacrtaju prostor u kojem zamišljaju da će lutke razgovarati i živjeti, također prije nego što izradimo lutke mogu i njih nacrtati. Kako bi se bi mogli bolje predočiti izgled scene možemo napraviti maketu unutar kartonske kutije.

Slika 2 : Scena lutkarskog kazališta

Izvor : <http://www.teatar.hr/wp-content/uploads/images/14.-Lutkarska-scena-lvana.jpg>

(Preuzeto : 25. 08. 2017.)

3.5 Glazba u lutkarskom kazalištu

Kao dio lutkarske predstave možemo navesti i glazbu. Ovisno o radnji, glazba može svirati tijekom cijele predstave, tijekom pojedinih dijelova ili možemo puštati neke zvukove (glasanje životinja, šum vjetra, šuškanje lišća) koji će pridonijeti ukupnoj atmosferi predstave.

Dva načina korištenja glazbe u lutkarskoj predstavi :

1. *„Glazba koja se funkcionalno ugrađuje u dramsku radnju lutkarske igre (lutke pjevaju, plešu i pokreću se uz glazbu). Pjesme mogu pjevati lutkari ili je glazba snimljena na magnetofonu (vokalna i instrumentalna).”*

2. *„Glazba ilustrativnog karaktera kao zvučna kulisa koja se javlja da naglasi radnju, raspoloženje, atmosferu. Takva glazba upotrebljava se kao element režije, kod svjetlosnih efekata, scenografije i sl.”* (Pokrivka, 1985: 19)

Za razvoj glazbenog ukusa kod djece važna je glazba koju slušaju, stoga odgojitelj treba biti oprezan prilikom odabira glazbe. Važno je naglasiti i da se glazbeni ukus razvija i kod pasivnog slušanja (slušanje glazbe kao kulise). *„Glazbeni doživljaj rezultat je uživanja u glazbi, a kada je riječ o djetetu, ono primarno kroz osjetilnu percepciju ostvaruje glazbeni doživljaj. Glazbeni se doživljaj, općenito, temelji na moći ili sposobnosti prepuštanja djelovanja glazbe. Ona djeluje na sva naša emocionalna, fiziološka i intelektualna osjetila”*. (Manasteriotti, 1971: 53) Također, djeca mogu izraditi različite zvečke, šuškalice koje će upotrebljavati tijekom predstave.

3.6 Povezanost vrtićkog i predškolskog djeteta s lutkarstvom

Lutkarstvo u toj dječjoj dobi treba biti prvenstveno igra. Igra je važna za razvoj različitih aspekata kao što su intelektualni, tjelesni, emocionalni i društveni. Igra lutkama je simbolička igra, a to je vrsta igre u kojoj se javlja apstraktno mišljenje. Dijete upotrebljava predmete na način koji nadilaze njihovu originalnu namjenu, kao na primjer : metla može postati auto, mikrofona, rampa itd. Što je dijete starije to je njegova igra s lutkom apstraktnija i sve više glumi neke situacije koje do sada nije vidjelo.

3.7 Lutka i emocije

Osim za igru, lutke imaju važnu ulogu i u prenošenju emocija kako kod djece tako i kod odraslih. Pojedine emocije se lakše izražavaju pomoću lutke - primjer : dijete koje je potisnulo svoju tugu, može se igrati lutkom, glumiti da ona plače, da je tužna zbog neke situacije, da je usamljena itd. Jedan od razloga takve povezanosti između lutke i djeteta je taj što dijete gleda na lutku kao na prijatelja koji ga neće osuđivati i prihvatit će ga takvog kakav je te će se ponašati kako dijete želi.

Pomoću lutke dijete razvija i govor te općenito komunikacijske sposobnosti. Pri glumi uči čekati svoj red, sluša druge, prihvaća tuđu kreativnost i postaje društvenije. Doživljava situacije koje možda do sada nije samo doživjelo i uči kako reagirati u tim situacijama. Dramske igre lutkom pomažu u odvajanju stvarnosti od unutarnjeg zbunjujućeg svijeta punog emocija. Na taj način rješavaju se različite dileme koje dijete ima. Imaginarnom igrom gradi se dječja osobnost.

Zaključak je da igra lutkom pridonosi cjelokupnom djetetovom razvoju, posebice emocionalnom razvoju koji je vrlo bitan. Slika o sebi sastoji se od više elemenata, a to su : tjelesno ja, intelektualno, društveno, emocionalno i komunikacijsko ja. Pri svim navedenim elementima igra lutkom ima važan utjecaj. Osim o vlastitom ja lutke uče i o tuđem ja. Djeca promatraju kako se tuđe lutke ponašaju, kako pričaju, kako izgledaju te kako reagiraju u različitim situacijama, tako bolje upoznaju svoje prijatelje iz skupine i ljude općenito.

Od svih lutaka za emocionalni razvoj posebno je važna lutka humaneta, tjelesna lutka koja prikazuje djetetov „alter ego”, visi oko djetetovog vrata, a ruke i noge su joj pričvršćene na djetetove. Dijete ima osjećaj kao da je skriveno te tako lakše izražava svoje osjećaje.

Slika 3 : Djevojčica pokazuje sreću igrajući se lutkom

Izvor : <http://playgroupwa.com.au/wp-content/uploads/2015/10/puppets-toddler.jpg>

(Preuzeto: 12. 9. 2017.)

4. KAZALIŠTE SJENA

„Svijet kojim se krećemo podjednako je napučen živim i neživim bićima i njihovim sjenama, koje su po svojoj prirodi nestalne i nestvarne. Svojstvo sjene jest kretanje, ona se pomiče slijedeći Sunce koje putuje nebom. Stoga je sjena vjerni prijatelj svega što postoji u svijetu.” (Županić-Benić, 2009: 51)

Pojam sjene djetetu je vrlo zanimljiv jer je ono po prirodi istraživačko biće koje stalno istražuje svoju okolinu. Sjena koja je često i pokretna djetetu ponekad djeluje vrlo tajanstveno. Uz malo mašte i spretnosti pomoću ruku možemo „glumiti” različite likove

Slika 4. : Gluma rukama - Pas

Izvor : <https://i.ytimg.com/vi/TgArPqdxUOg/hqdefault.jpg>

(Preuzeto : 27.8. 2017.)

4.1 Lutke sjene

Osim što u kazalištu sjena možemo koristiti ruke, za glumu nam najčešće služe plošne lutke na štapićima. Lutke mogu imati pokretne dijelove, mogu biti napravljene od folija u boji, imati iscrtane detalje itd., sve navedeno pridonosi da lutke budu uočljivije i time ostaju duže u sjećanju gledatelja. Kazalište sjena nam omogućuje i igru sa svjetlom. Ako su lutke bliže platnu one će biti manje i vidjeti će se više detalja na njima, dok ako ih odmaknemo od platna biti će veće. Prilikom izrade važno je zapamtiti kako se radi poluprofil lutke jer se tako mogu najbolje istaknuti detalji lutke.

Slika 5: Prizor kazališta sjena

Izvor: http://xigre.com/wp-content/uploads/2016/02/lutke_sjene.jpg,

(Preuzeto : 27. 8. 2017.)

4.2 Zašto odabrati kazalište sjena ?

Postoji mnogo razloga zašto odabrati baš ovakav način izvođenja neke predstave, a jedan od njih je što se lutke mogu vrlo jednostavno napraviti, pošto su plošne, nije potrebno šivanje, može se koristiti manje materijala i ako koristimo folije u boji lutke će dobiti dodatni efekt. Igra svjetlosti, glazbom, bojama i pokretima također je vrlo zanimljiva djetetu, a pruža i mnoge mogućnosti prilikom stvaranja predstave.

Slika 6: Kineske lutke sjene u boji

Izvor:

https://static.wixstatic.com/media/cd8cd1_4942e4f335979440f0a7ff6cd2570c1a.jpg_srz_875_583_85_22_0.50_1.20_0.00_jpg_srz

Preuzeto: (12. 9. 2017.)

5. AKTIVNOSTI U VRTIĆU – PREDSTAVE „PEPELJUGA ” i „JEŽEVA KUĆICA”

U aktivnosti su sudjelovala djeca dječjeg vrtića „ Čarolija ” iz Žakanja. Skupina je mješovita, prvi dan je u aktivnosti sudjelovalo 14 djece, a drugi 15. Odgojiteljice skupine su Danica Fric i Maja Čvarak, a ravnateljica Mirjana Bregar.

Djeci sam predstavila dvije bajke „Pepeljugu” i „Ježeva kućicu”. Aktivnosti sam odlučila održati u dva dana kako djeca ne bi previše miješala sadržaje ovih bajki i zbog njihove koncentracije. Željela sam djecu povezati sa lutkarskim kazalištem, izradom lutaka sjena, animacijom, upoznati ih sa paravanom, nastajanjem sjene, igrom sjena i likovima iz bajke. Također, bilo mi je jako bitno da djeca shvate glavne poruke bajki, a to su da je bitno biti dobar i skroman („Pepeljuga”) i da ne trebamo imati veliku i raskošnu kuću kako bismo bili sretni („Ježeva kućica”).

Prva aktivnost u kojoj djeca nisu izrađivala svoje lutke, služila je kao pobuđivanje interesa i znatiželje kod djece. Nakon predstave i nakon što su i djeca glumila s mojim lutkama, počela su postavljati pitanja, kada će opet glumiti, gdje ću staviti lutke i paravan, kako oni mogu doma napraviti paravan i od kojih materijala i slično . Postigla sam da se njihovo zanimanje još više pobudi i da se igraju lutkama sat i pol što smatram potvrdom da je aktivnost bila uspješna.

U drugoj aktivnosti u kojoj sam došla u kostimu vile pričalice (mitsko biće, vile se često pojavljuju u bajkama i djeca ih vole) djeca su prvu slušala bajku i zatim su trebala napraviti lutku sjenu i glumiti njome. Mnoga su djeca napravila i više lutaka, imali su mnogo pitanja za vilu i uživala su glumeći za svoje prijatelje.

Dokazala sam da djeca mogu uspješno povezati bajku, lutke i kazalište sjena i da u tom procesu mnogo nauče te da rado sudjeluju u takvim aktivnostima.

U nastavku slijede pripreme i detaljni tijek aktivnosti kao i fotografije.

5.1 praktični A dio – 1. priprema

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Preddiplomski stručni studij predškolsko odgoja

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE AKTIVNOSTI U SVRHU ZAVRŠNOG RADA

Tema : „Od bajke do lutkarske predstave”

Predstava : „Pepeljuga”

Mentor : Breza Žižović, mag. paed. art. pred.

Studentica : Lora Batušić

Žakanje, kolovoz, 2017.

1. PODACI O VRTIĆU :

Naziv dječjeg vrtića: Dječji vrtić „Čarolija ”

Ravnateljica: Mirjana Bregar

Sjedište: Žakanje 59 D, Žakanje

e- pošta: dvcarolija@gmail.com

2. CILJ AKTIVNOSTI:

Proširiti postojeće znanje o kazališnoj umjetnosti (kazalištu sjena, animaciji lutaka) i bajci „Pepeljuga”.

3. PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE SKUPINE: Mješovita skupina (4 do 6 godina), broj djece 14.

4. ZADACI :

4.1. ODGOJNI ZADACI:

- Razvijanje osjećaja za dijeljenje sredstava za rad
- Razvoj pozitivnih osobina ličnosti (strpljivost, energičnost, druželjubivost)
- Stvaranje ugodne atmosfere za rad, poticanje pozitivnog ozračja i vedrog raspoloženja

4.2 OBRAZOVNI ZADACI:

- Upoznavanje s različitim materijalima koji se koriste prilikom izrade lutaka sjena
- Utvrđivanje i usvajanje znanja o lutkarskim predstavama i animaciji lutka

4.3 FUNKCIONALNI ZADACI:

- Poticanje pravilnog izgovaranja riječi prilikom animacije lutaka
- Poticanje mašte i kreativnosti
- Poticanje suradnje, čekanja na red

5. ZADACI U ODNOSU NA ZADOVOLJENJE POTREBE DJETETA

5.1 Tjelesne i psihomotorne potrebe

- Razvijanje pažnje i pamćenja prilikom slušanja bajke
- Poticanje razvoja fine motorike šaka i prstiju prilikom držanja lutki i njihove animacije

5.2 Socio – emocionalne potrebe

- Poticanje razvoja pozitivnih emocionalnih stanja (poticanje i stvaranje ugodno ozračja, sigurnosti, pripadnosti)
- Poticanje zajedničke igre i uvažavanje prijatelja

5.3 Istraživačko – spoznajne potrebe

- Utjecaj na razvoj vizualne percepcije (važnost debljine papira kod izrade lutaka – debeli papir daje samo sjenu, tanka folija u boji daje vidljivu boju na platnu)

5.3 Komunikacijske potrebe

- Poticanje međusobne komunikacije (slušanje, dijalog i monolog s lutkama)

5.4 Stvaralačke potrebe

- Poticanje maštovitosti i kreativnosti
- Podržavanje dječje radoznalosti (s lutkama i svjetlom)

6. VRSTE DJELATNOSTI I AKTIVNOSTI

6.1 Životno – praktične i radne aktivnosti

- Razvoj i poticanje kulturnih navika (čekanje u redu, slušanje govornika)
- Poticanje djece na pravilno korištenje lutke

6.2 Aktivnosti izražavanja i stvaranja

- Stvaranje svoje kratke predstave i animiranje lutke (davanje glasa, pokreti)

7. METODE RADA

7.1 Verbalne metode rada

- Metoda razgovora
- Metoda demonstracije

7.2 Neverbalne metode

- Metoda igre
- Metoda promatranja

8. ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI

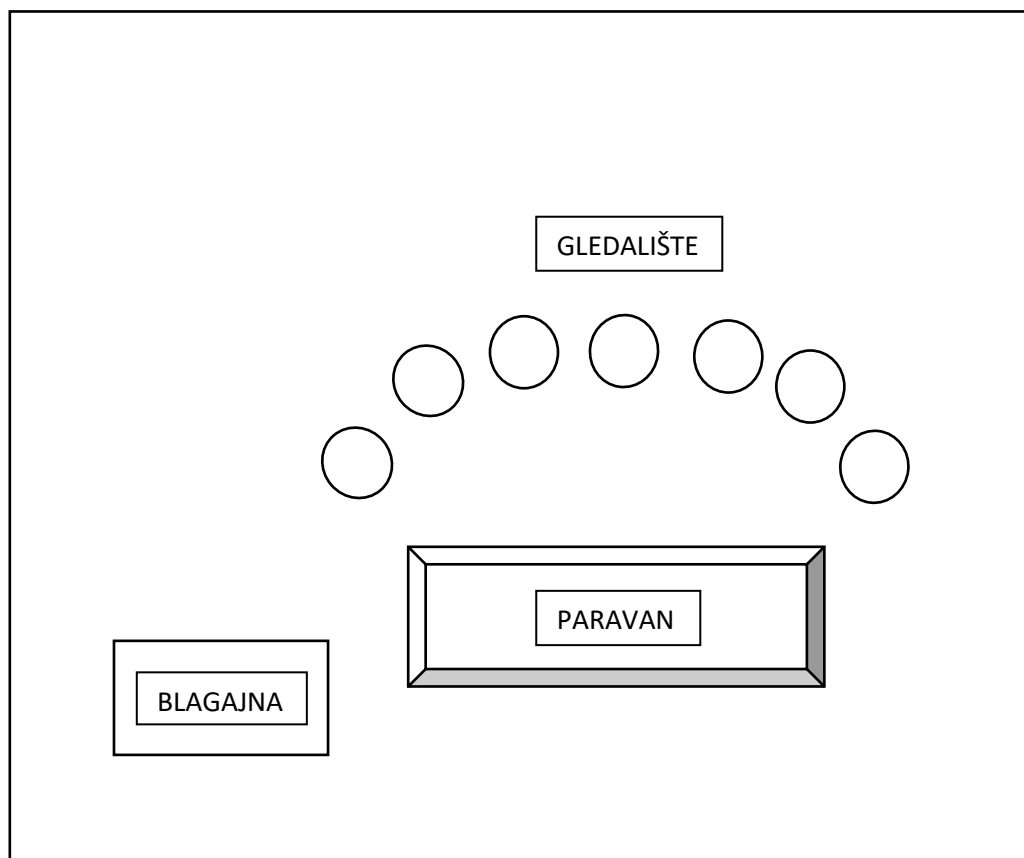
UVODNI DIO: Aktivnost započinje pripremom prostora (postavljanjem paravana, slaganjem lutaka, pripremanjem glazbe, slaganjem stolica za djecu) . Djeci dijelim ulaznice na kojima pišu brojevi kao i na stolicama te svako dijete treba pronaći svoju stolicu. Prostorija je zamračena kao u pravom kazalištu sjena i pali se samo jednu svjetlo koje je iza paravan. Malo pričekam da pobudim znatiželju kod djece jer iščekivanje dodatno potiče interes.

GLAVNI DIO: Zaželim im dobrodošlicu u kazalište sjena, kažem im da se ugodno smjeste i uživaju u predstavi o dobroj djevojci koja se zove Pepeljuga. Uz pripovijedanje i lutke odglumim bajku (tekst u prilogu). Tekst je kombinacija Disneyeve i bajke braće Grimm.

Tako je napisan iz razloga što su neki dijelovi bajke braće Grimm previše surovi dok kod Disneyeve verzije ima previše detalja koji bi bili komplicirani za prikazati.

ZAVRŠNI DIO: Nakon predstave, djeci pokazujem lutke, objašnjavam kako sam ih napravila (pomoću papira različitih debljina, folija u boji i papira sa različitim uzorcima te slamki koje služe kao štapovi za lutke) i kako je za kazalište sjena potrebno svjetlo i tanko platno jer se kroz deblje ne bi vidjele lutke. Pitam ih koji su im najdraži likovi i zašto (vjerojatno će odgovoriti Pepeljuga, Princ i Vila, zato jer su dobri, dragi, lijepi itd.) Na kraju će sva djeca koja žele, glumiti s lutkama, igrati se sa svjetlom, smišljati svoje dijaloge/monologe sa likovima i izvoditi svoje predstave pred ostalom publikom. Publika će svako dijete nagraditi pljeskom jer je tako i u pravom kazalištu.

9. ORGANIZACIJA PROSTORA

10. PRILOG

U jednom malenom kraljevstvu iza sedam mora i sedam šuma nalazila se kućica sa plavim prozorima i crvenim vratima. U toj kućici živjela je nimalo dobra maćeha koja je imala dvije kćeri. Prva kćer se zvala Anastazija, a druga Grizela i nisu bile nimalo dobre, a ni posebno lijepe. Stalno su vikale, trčale po kući, svađale se oko odjeće i hrane. S njima je živjela i Pepeljuga. Skromna i dobra djevojka koja je vjerovala da tamo gdje ima ljubaznosti i dobrote ima i čarolije. Zle sestre i maćeha su Pepeljugu držale kao sluškinju. Brinula se za cijelo kućanstvo, stalno je trebala čistiti, kuhati i raditi sve kućanske poslove. Nije smjela s njima jesti za istim stolom jer su je smatrale prljavom. Ali, Pepeljuga nije bila sama imala i dva prijatelja, miša i pticu, koji su bila jako mali ali su imali veliko srce. Jednog dana u kuću je stiglo pismo sa dvora. U pismo je pisalo da princ poziva sve slobodne djevojke iz kraljevstva na bal i ona koja mu se najviše sviđi postati će njegova žena. Zle sestre su se jako razveselile pozivu, a i Pepeljuga je željela ići kako bi napokon vidjela taj prelijepi dvorac koje je do sada gledala samo iz daljine. Maćeha nije željela da Pepeljuga ide s njima na bal jer je smatrala da će ih prljava Pepeljuga, njihova sluškinja osramotiti i tako je rekla Pepeljugi da može ići samo ako ih velike posude pune pepele izvadi svu leću. Maćeha je znala da je to jako teško jer je leća vrlo sitna ali nije znala da Pepeljuga ima pomoć prijatelja miša i ptice. Tako je Pepeljuga uspjela probrati svu leću ali i dalje nije smjela ići na bal. Pepeljuga je jako plakala i u tome trenutku ispred nje stvorila se njezina dobra vila koja je od djetinjstva uvijek bila tu za Pepeljugu u dobri i teški trenucima, samo se je dobro skrivala. Vila je odlučila Pepeljugi pokloni, uz malo čarolije naravno, prelijepu haljinu. Naravno Pepeljuga nije mogla ići bosa pa joj je vila stvorila i staklene cipelice koje su bile vrlo udobne. Čarolije nije mogla trajati vječno i kada će sat otkucati dvanaest čarolija će prestati i Pepeljuga će biti u svojoj staroj haljini. Tako je Pepeljuga otišla na bal i napokon je vidjela prelijepi dvorac koji je do sada samo gledala sa prozora svoje skromne sobe. Kada je Pepeljuga ušla u dvorac, sve su oči gledale samo nju, ali ne samo njezinu haljinu već i dobrotu kojoj je zračila. Pepeljugu je ugledao princ i odmah se zaljubio, plesali su čitavu večer, dok sat nije otkucao dvanaest. Pepeljuga i odmah pobjegla i dok je trčala stepenicama, ispala joj je jedna staklena cipelica koju je kasnije pronašao princ. Odlučio je ići čitavim kraljevstvom i tražiti djevojku kojoj paše cipelica i ta djevojka će postati njegova žena. Niti jednoj djevojci nije pasala cipelica i ostala je još samo jedna kuća u kojoj nije bio. To je bila Pepeljuginu kuća.

Prvo je cipelicu probala Anastazija , ali njezina je noga bila prevelika, nakon nje cipelu je probala Grizela, ali njezina je noga bila premalena. Na kraju je ostala samo Pepeljuga i njoj je cipela savršeno odgovarala. Princ je odmah prepoznao Pepeljugu jer je zračila dobrotom i ljepotom. Odlučio ju je povesti na svoj dvorac gdje su se oženili i tako su živjeli sretno u zdravlju, sreći i ljubavi do kraja života.

FOTOGRAFIJE

Slika 7: U iščekivanju predstave (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 8: Zle sestre (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 9: Pepeljuga (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 10: Iza kulisa (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 11: Djeca glume lutkama iz odgledane predstave
(fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 12: Djeca smišljaju novu predstavu (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 13: Igra sjenom i svjetlosti (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

5.2 praktični B dio – 2. priprema

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Preddiplomski stručni studij predškolsko odgoja

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE AKTIVNOSTI U SVRHU ZAVRŠNOG RADA

Tema : „Od bajke do lutkarske predstave”

Bajka „Ježeva kućica” i izrada lutaka

Mentor : Breza Žižović, mag. paed. art. pred.

Studentica : Lora Batušić

Žakanje, kolovoz, 2017.

11. PODACI O VRTIĆU:

Naziv dječjeg vrtića: Dječji vrtić „Čarolija”

Ravnateljica: Mirjana Bregar

Sjedište: Žakanje 59 D, Žakanje

e- pošta: dvcarolija@gmail.com

12. CILJ AKTIVNOSTI:

Predstavljanje bajke „Ježeva kućica”, izrada i animacija lutaka sjena (likova iz bajke).

13. PSIHOFIZIČKE KARAKTERISTIKE SKUPINE: mješovita skupina, broj djece 15, dob (od 4 do 6 godina)

14. ZADACI :

4.1 ODGOJNI ZADACI :

- Razvijanje osjećaja za dijeljenje sredstava za rad
- Razvoj pozitivnih osobina ličnosti (strpljivost, energičnost, druželjubivost)
- Stvaranje ugodne atmosfere za rad, poticanje pozitivnog ozračja i vedrog raspoloženja

4.2 OBRAZOVNI ZADACI:

- Upoznavanje s različitim materijalima koji se koriste prilikom izrade lutaka sjena
- Utvrđivanje i usvajanje znanja o lutkarskim predstavama i animaciji lutka
- Upoznavanje s bajkom „Ježeva kućica”

4.3 FUNKCIONALNI ZADACI:

- Poticanje pravilnog izgovaranja riječ prilikom animacije lutaka
- Poticanje mašte i kreativnosti
- Poticanje suradnje, čekanja na red

15. ZADACI U ODNOSU NA ZADOVOLJENJE POTREBE DJETETA

5.1 Tjelesne i psihomotorne potrebe

- Razvijanje pažnje i pamćenja prilikom slušanja bajke
- Poticanje razvoja fine motorike šaka i prstiju prilikom držanja lutki i njihove animacije

5.2 Socio – emocionalne potrebe

- Poticanje razvoja pozitivnih emocionalnih stanja (poticanje i stvaranje ugodno ozračja, sigurnosti, pripadnosti)
- Poticanje zajedničke igre i uvažavanje prijatelja

5.3 Istraživačko – spoznajne potrebe

- Utjecaj na razvoj vizualne percepcije (važnost debljine papira kod izrade lutaka – debeli papir daje samo sjenu, tanka folija u boji daje vidljivu boju na platnu)

5.3 Komunikacijske potrebe

- Poticanje međusobne komunikacije (slušanje, dijalog i monolog s lutkama)

5.4 Stvaralačke potrebe

- Poticanje maštovitosti i kreativnosti
- Podržavanje dječje radoznalosti (sa lutkama i svjetlom)

16. VRSTE DJELATNOSTI I AKTIVNOSTI

6.1 Životno – praktične i radne aktivnosti

- Razvoj i poticanje kulturnih navika (čekanje u redu, slušanje govornika)
- Poticanje djece na pravilno korištenje lutke

6.2 Umjetnički sadržaji

- Bajka „Ježeva kućica”, Ćopić, B. (2001.), Naša djeca d.d., Zagreb

6.2 Aktivnosti izražavanja i stvaranja

- Stvaranje svoje kratke predstave i animiranje lutke (davanje glasa, pokreti)
- Crtanje i izrezivanje lutki

17. METODE RADA

6.1 Verbalne metode rada

- Metoda razgovora
- Metoda demonstracije

6.2 Neverbalne metode

- Metoda igre
- Metoda promatranja

18. AKTIVNOSTI KOJE SU PRETHODILE

Predstava „Pepeljuga ” u kojoj su djeca vidjela kako izgleda kazalište sjena (lutke i njihova sjena, od čega su izrađene lutke, kako ih animirati).

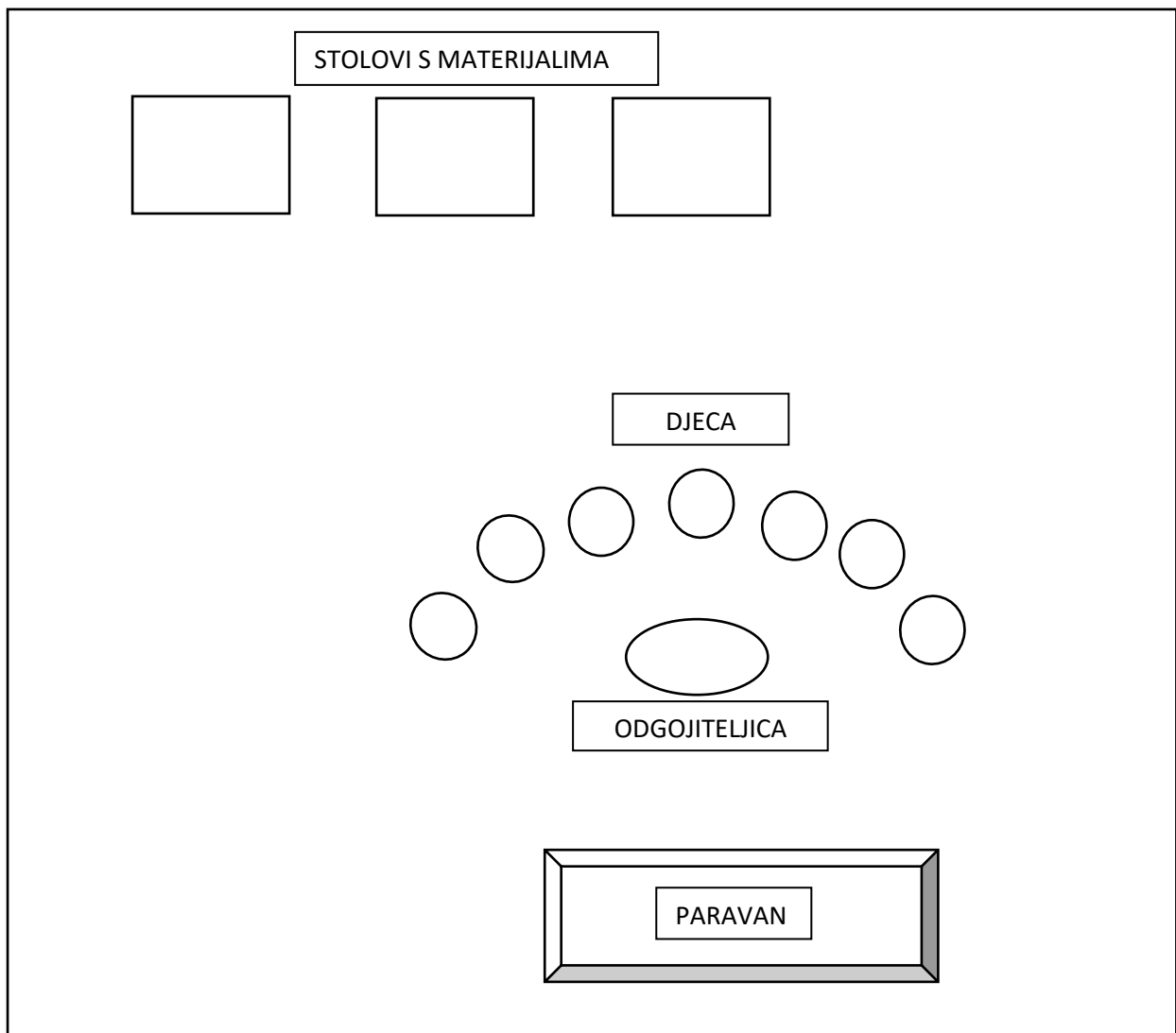
19. ZAMIŠLJENI TIJEK AKTIVNOSTI

UVODNI DIO :Odgovornica dolazi u kostimu vile (vila pričalica, djeca vole mitološka bića) i djeca sjede u polukrugu oko nje. Govori kako je doletjela u njihov vrtić kako bi im ispričala jednu priču.

GLAVNI DIO: Vila čita bajku. Nakon pročitane bajke, pitam djecu da li ima neka riječ koju nisu razumjeli (vjerojatno će odgovoriti da ima jer su u bajki korištene neke riječi koje se danas više ne upotrebljavaju u govoru), koje se životinje pojavljuju u bajci, koja im je najdraža, što misle zašto je jež toliko volio svoju kućicu ?.

ZAVRŠNI DIO: Nakon razgovora, djeci ću pokazati kako se izrađuje lutka sjena (na deblji papir ću nacrtati ježa, izrezati ga i pričvrstiti za štapić). Svako dijete će dobiti papir i flomaster te nacrtati svoju lutku i njome glumiti iza paravana.

20. ORGANIZACIJA PROSTORA

21. LITERATURA

1. Ćopić. B., (2001.), Ježeva kućica, NAŠA DJECA d.d., Zagreb
FOTOGRAFIJE

Slika 14: Čitanje Ježeve kućice (fotografirala : odgojiteljica Danica Fric)

Slika 15: Djeca glume vlastitim lutkama (fotografirala : odgojiteljica Danica Fric)

Slika 16: Igra vlastitom sjenom (fotografirala : odgojiteljica Danica Fric)

Slika 17: Predstava za prijatelje (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

6. ZAKLJUČAK

Svrha završnog rada „Od bajke do lutkarske predstave” je upoznavanje „puta” kako od bajke doći do lutkarske predstave za djecu. Kako bi se taj „put” uspješno savladao prvo treba naučiti što je bajka, kakve likove predstavlja, važnost mašte, kakvi su prizori u bajkama. Važno je znati odabrati kvalitetnu bajku koja će se djeci svidjeti. Najčešće neke dijelove bajke treba malo izmijeniti prilikom stvaranje predstave te je važno da znamo kako to učiniti. Stvaratelj predstave ne treba ograničavati svoju maštu i kreativnost, također treba uvijek imati na umu da isto potiče kod djece. Bajka se može upotrebljavati na brojne načine, za učenje matematike, poticanju komunikacije, u likovnom stvaralaštvu itd. Prilikom biranja bajke važno je obratiti pažnju na njezin sadržaj kako bismo bili sigurni da ćemo odabrati onu najbolju za djecu, uz sadržaj važni nam trebaju biti i dječji interesi i želje. Bajke su važne za socijalni, intelektualni, emocionalni, moralni i estetski razvoj djeteta. One nude svijet neograničene mašte i zbog toga su idealne za stvaranje predstava.

Lutkarstvo je grana umjetnosti kojoj je glavni zadatak oživljavanje lutaka (lutke mogu biti umjetničke tvorevine, scenski rekviziti ili igračke). lutka je vrlo bliska djetetu jer se ono njome igra i pomoću nje izražava emocije, te mu daje prostor za razvoj mašte (lutka može letjeti, poznaje čarolije itd.).

Prilikom stvaranja predstave treba obratiti pozornost na sljedeće: tekst treba biti kratak i s logičkim slijedom, glas lutke treba prilagoditi njezinom izgledu, ali se treba paziti da ne prelazi u karikaturu i da bude što prirodniji. Prilikom animiranja lutkarov pogled je usmjeren na lutku, scenografija može imati dijelove koji se pomiču i tako daju dodatne efekte predstavi. Poželjno je u lutkarsku predstavu uključiti i kvalitetnu glazbu, jer iako glazba svira samo u pozadini, djeca i na taj način razvijaju estetski ukus.

Što je dijete mlađe to će više na lutkarske predstave gledati kao na igru, kasnije će početi shvaćati sve složenije scene te će i samo moći glumiti kompleksnije likove. Lutke su važne i za emocionalni razvoj jer omogućavaju djetetu da se izražava. Dijete pomoću lutke može glumiti svog prijatelja (zapravo sebe) i kroz njega iskazivati emocije koje zapravo skriva i ne može pokazati ili pak može prikazati probleme koje ima.

Kazalište sjena može se opisati kao jednostavno, ali vrlo vizualno efektno, jer se pomoću jednostavnih pojmova kao što su sjena i svjetlo može stvoriti sve, stoga je odličan način obrade neke bajke u vrtiću.

Potaknuto svim saznanjima iz teorije o bajci i lutkarskoj predstavi krenulo je istraživanje kako uspješno povezati bajku i lutkarsku predstavu s djecom te je provedeno u aktivnostima. Izlazeći izvan okvira bajke (prilagođavajući sadržaj lutkarskoj predstavi) dokazano je da bajka može biti vrlo poučna i zabavna bez da je čitamo na klasični način te da je djeca sama mogu obraditi u obliku predstave.

Odgovornost najbolje može prepoznati koliko joj je aktivnost bila uspješna prema reakcijama koje je dobila od djece. U prvoj aktivnosti („Pepeljuga“) djeca su se igrala/glumila lutkama sat i pol što je s obzirom na njihovu koncentraciju u toj dobi mnogo, također su tražili da im dva puta odglumim predstavu. U drugoj aktivnosti („Ježeva kućica“) vrlo su pažljivo slušali bajku i kasnije su s velikim zanimanjem radili svoje lutke (mnoga djeca su napravila više lutaka) i glumili s njima iza paravana.

Odgovor na pitanje „ kako povezati bajku i lutkarstvo ?“ (predmet istraživanja) je da se uzmu dijelovi bajke i likovi koji se pretvore u lutke i scene. Cilj odnosno stvaranje predstava na temelju bajki „Pepeljuga“ i „Ježeva kućica“ je ostvaren, jer su djeca izradila lutke (druga aktivnost), animirala lutke i glumila dijelove predstava te isto to radila i sa svojim lutkama u prvoj aktivnosti.

Pomoću empirijske metode koja se temelji na iskustvu odnosno promatranju djece utvrđeno je da djeci uvijek odgovara da se nalaze u svijetu mašte (kada slušaju bajke, izrađuju lutke i glume predstave) i da im on uvijek djeluje stvarno. Teorijski dio potvrđuje koliko je mašta važna.

Možemo zaključiti da su bajke i predstave zaista vrlo povezane i da uz malo truda možemo za djecu osmisliti aktivnosti koje ne samo da će pridonijeti njihovom odgoju i obrazovanju već i ono što je najvažnije, učiniti će ih sretnima.

LITERATURA

Knjige :

1. Andrilović V., Čudina M., Osnove opće i razvojne psihologije, Školska knjiga, Zagreb, 1990.
2. Crnković M., Dječja književnost, Školska knjiga, Zagreb, 1971.
3. Čopić B., Ježeva kućica, Naša djeca, Zagreb, 2015.
4. Farndon J., Postani glumac, Dušević & Kršovink d.o.o, Rijeka, 2004.
5. Jakubin M., Osnove likovnog jezika i likovne tehnike, Institut za pedagojska istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 1990.
6. Jakubin M., Grgurić N., Vizualno – likovni odgoj i obrazovanje, Educa d.o.o, Zagreb, 1996.
7. Manasteriotti V., Muzički odgoj na početnom stupnju : methodske upute za odgajatelje i nastavnike razredne nastave, Školska knjiga, Zagreb, 1971.
8. Pokrivka V., Dijete i scenska lutka, Školska knjiga, Zagreb, 1985.
9. Slunjski E i suradnici., Izvan okvira, Element, Zagreb, 2015.
10. Vukonič – Žunić J., Delaš B., Lutkarski mediji u školi, Školska knjiga, Zagreb 2006.
11. Županić – Benić M., O lutkama i lutkarstvu, Leykam international, Zagreb, 2009.

Internet :

1. (Sanja Pavić, DV Cekin, <http://www.roditelji.hr/jaslice/razvoj/citati-ili-pricati-bajke-ili-oboje/>, Preuzeto : 25. 08. 2017.)

Popis slika :

Slika 1: Odgojiteljica pomoću lutke priča priču

Izvor : <http://media.sumskabajka.rs/2016/06/sumskaBajkaRakovica.jpg>

(Preuzeto: 12. 9. 2017.)

Slika 2: Scena lutkarskog kazališta

Izvor : <http://www.teatar.hr/wp-content/uploads/images/14.-Lutkarska-scena-lvana.jpg>

(Preuzeto : 25. 08. 2017.)

Slika 3: Djevojčica pokazuje sreću igrajući se lutkom

Izvor : <http://playgroupwa.com.au/wp-content/uploads/2015/10/puppets-toddler.jpg>

(Preuzeto: 12. 9. 2017.)

Slika 4: Gluma rukama - Pas

Izvor : <https://i.ytimg.com/vi/TgArPqdxUOg/hqdefault.jpg>

(Preuzeto : 27.8. 2017.)

Slika 5: Prizor kazališta sjena

Izvor: http://xigre.com/wp-content/uploads/2016/02/lutke_sjene.jpg,

(Preuzeto: 27. 8. 2017.)

Slika 6: Kineske lutke sjene u boji

Izvor:

https://static.wixstatic.com/media/cd8cd1_4942e4f335979440f0a7ff6cd2570c1a.jpg_srz_875_583_85_22_0.50_1.20_0.00_jpg_srz

Preuzeto: (12. 9. 2017.)

Slika 7: U iščekivanju predstave (fotografirala : odgojiteljica Danica Fric)

Slika 8: Zle sestre (fotografirala : odgojiteljica Danica Fric)

Slika 9: Pepeljuga (fotografirala : odgojiteljica Danica Fric)

Slika 10: Iza kulisa (fotografirala : odgojiteljica Danica Fric)

Slika 11: Djeca glume lutkama iz odgledane predstave (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 12: Djeca smišljaju novu predstavu (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 13: Igra sjenom i svjetlosti (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 14: Čitanje Ježeve kućice (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 15: Djeca glume vlastitim lutkama fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 16: Igra vlastitom sjenom (fotografirala: odgojiteljica Danica Fric)

Slika 17: Predstava za prijatelje (fotografirala : odgojiteljica Danica Fric)

SAŽETAK

U ovom radu upoznali smo se s bajkom i lutkarskom predstavom te načinima kako objediniti ova dva područja. Naglasak je na tome da djeca vole slušati bajka, a također vole i lutke. Bajka je vrlo specifična književna vrsta u kojoj mašta nema granica, životinje pričaju, vile ispunjavaju želje i pojavljuju se mnogi drugi likovi koje djeca obožavaju. Također, bajka uvijek na kraju donosi neku važnu poruku (možemo je koristiti kada djetetu želimo ukazati na nešto što čini da nije dobro ili da je dobro). Kad bajku pretvorimo u predstavu djeca će svakako još više uživati jer će uz priču imati i vizualni prikaz pun efekata.

Nabrojane su mnoge pogodnosti koje bajke donose, a to su umjetničko uzdizanje, učenje o književnosti i svojevrsan bijeg iz stvarnosti, s druge strane imamo lutke koje su jedne od najdražih igračaka svakog djeteta jer pomoću njih mogu biti tko god žele i mogu izražavati svoje skrivene emocije.

Postoje mnoge vrste lutaka i načina izvedbe predstave, no u aktivnostima ovog završnog rada korišteno je koncept kazališta sjena (zbog jednostavnosti i efektnosti). Zaključna tvrdnja je da su djeca uživala u predstavi i izradi lutaka što pokazuje da su bajke i kazalište uspješno povezani u aktivnostima.

SUMMARY

This work dealt with the fairy tale and the puppet show, and how to unify them. The emphasis was on the fact that children enjoy listening to fairy tales, but also like puppets. The fairy tale is a very specific literary genre, with limitless imagination, talking animals, wish-granting fairies and many other characters that children are fond of. The fairy tale always ends with an important message (so we can use it in order to show the child that its actions are good or wrong). When we transform the fairy tale into a puppet show, children enjoy it even more because, along with the story, they have a visual interpretation full of effects.

Many benefits of fairy tales have been listed, such as artistic advancement, learning about literature and an escape from reality of sorts. On the other hand, we have puppets which are one of children's favourite toys because children can use them to be whoever they want to be and express their hidden emotions.

There are many types of puppets and ways of performing a puppet show, but in the activities of this thesis work, the concept of shadow puppetry was used (because of its simplicity and effectiveness). The conclusion is that children enjoyed the puppet show and puppet-making which shows that the activities successfully linked fairy tales and the theatre.